

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТА КОЛЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ

**Програма
навчальної вибіркової дисципліни
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
в галузі знань 16 «Хімічна та біоінженерія»
спеціальність - 161 «Хімічні технології та інженерія»
спеціалізація - радіаційний та хімічний захист**

Харків 2016 рік

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Засоби індивідуального та колективного захисту» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра циклу вибіркової підготовки

спеціальності «Хімічна технологія».

спеціалізації «Радіаційний та хімічний захист».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вимоги нормативно-правових документів щодо організації та діяльності пожежно-рятувальних підрозділів в непридатному для дихання середовищі; призначення, принципи будови, тактико-технічні характеристики та правила експлуатації засобів індивідуального та колективного захисту; правила безпеки праці під час роботи в непридатному для дихання середовищі; типові способи роботи під час гасіння пожеж, розшуку постраждалих у зоні надзвичайної ситуації, їх транспортування та евакуації; роботи з аварійно-рятувальним та пожежно-технічним оснащенням; виконання основних нормативів виконання навчальних вправ в захисних дихальних апаратах з підготовки осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту ДСНС України до виконання завдань за призначенням.

Міждисциплінарні зв'язки: теоретичний матеріал базується на основі таких дисциплін як «Фізика» та «Хімія». Як дисципліна професійного напрямку «Засоби індивідуального та колективного захисту» узагальнює та використовує теоретичний та практичний досвід роботи в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ з питань організації роботи в непридатному для дихання середовищі, порядку організації роботи щодо експлуатації пожежно-технічного оснащення та обладнання, з питань безпеки праці при роботі з засобами індивідуального та колективного захисту. Через це «Засоби індивідуального та колективного захисту» є теоретичною основою для вивчення таких дисциплін як: «Аварійно-рятувальні роботи з радіаційного та хімічного захисту в надзвичайних ситуаціях», «Захист населення та територій від наслідків зруйнувань радіаційних та хімічних об'єктів», «Будова та експлуатація спеціальної техніки», «Рятувальна та загальна фізична підготовка».

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1. Газодимозахисна служба територіальних підрозділів ДСНС України.
2. Робота з засобами індивідуального та колективного захисту.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Засоби індивідуального та колективного захисту» є навчання вмілому використанню засобів індивідуального та колективного захисту під час гасіння пожеж, ліквідації надзвичайних ситуацій та проведення аварійно-рятувальних робіт в непридатному для дихання середовищі..

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Засоби індивідуального та колективного захисту» є сформування у майбутнього фахівця чітких знань і вмінь щодо будови і принципу роботи засобів захисту, пожежної та аварійно-рятувальної техніки, і устаткування газодимозахисної служби, правила і прийоми роботи з ним.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати :

- вимоги і основні положення статутів, настанов, наказів, нормативів щодо засобів індивідуального та колективного захисту;
- призначення, будова, технічні характеристики, принцип роботи, прийоми роботи і обслуговування засобів індивідуального та колективного захисту;
- зміст і організацію проведення занять з використанням засобів індивідуального та колективного захисту;
- вимоги правил безпеки праці при використанні засобів індивідуального та ко-

лективного захисту.

уміти :

- вирішувати задачі, виконувати вправи і нормативи практичного навчання особового складу з використанням засобів індивідуального та колективного захисту;
- практично використовувати засобів індивідуального та колективного захисту;
- забезпечувати безпечні умови праці особового складу, аналізувати роботу з питань безпеки праці і розробляти методи їх покращення.

мати навички:

- роботи з засобів індивідуального та колективного захисту;
- роботи під час ведення оперативних дій в складі відділення та ланки ГДЗС;
- щодо дій в непридатному для дихання середовищі.

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

Здатність вирішувати задачі, виконувати вправи і нормативи практичного навчання особового складу з використанням засобів індивідуального та колективного захисту.

Розуміти призначення, будову, технічні характеристики, принцип роботи, прийоми роботи і обслуговування засобів індивідуального та колективного захисту.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 годин/4,5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль № 1. Газодимозахисна служба територіальних підрозділів ДСНС України.

Організація газодимозахисної служби територіальних підрозділів ДСНС України.

Основні поняття про фізіологію дихання, продукти горіння та їх вплив на організм людини.

Класифікація засобів захисту органів дихання.

Вітчизняні АСП.

АСП Дрегер.

Закордонні АСП.

Система експлуатації ізолюючих апаратів.

Робота в АСП (ходьба та нешвидкий біг).

Регенеративні дихальні апарати

Робота в АСП (тренажер «Лабіринт»)

Апарати на хімічно зв'язаному кисні

Розрахунок часу роботи в АСП та РДА

Герметичність ЗІЗОД

Розрахунок коефіцієнту захисту ЗІЗОД

Контрольно-модульна робота № 1.

Модуль № 2. Робота з засобами індивідуального та колективного захисту.

Повні системи життєзабезпечення.

Колективні засоби захисту. Автомобілі ГДЗС.

Обов'язки посадових осіб ГДЗС.

Робота в АСП (робота в житловій зоні).

Загальні правила роботи в ізолюючих апаратах.

Робота в АСП (робота в промисловій зоні).

Бази та пости ГДЗС.

Контрольні прилади для перевірки дихальних апаратів.

Засоби захисту шкіри.

Особливості роботи газодимозахисників під час ліквідації аварій з викидами НХР

Робота в АСП та захисних костюмах

Система підготовки газодимозахисників.

Підготовка методичних розробок «Робота в ізолюючих апаратах».

Подолання смуги психологічної підготовки

3. Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс. : за станом на 01 липня 2013 р. – К. : Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2013. – 82 с.
2. Настанова з організації газодимозахисної служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби МНС України. Наказ МНС України № 1342 від 16.12.2011р.
3. Наказ МНС України від 13.03.2012 року № 575 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.
4. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.
5. Наказ МНС України від 01.07.2009 р. № 444 Про затвердження Настанови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.
6. Стрілець В.М. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Основи створення та експлуатації / Стрілець В.М. –Х. : АПБУ, 2001. – 118 с. – (Навчальний посібник).
7. Основи створення та експлуатації засобів індивідуального захисту / [Стрілець В.М., Ковальов П.А., Бородич П.Ю., Росоха С.В.] – Харків : НУЦЗУ, 2014. – 360 с.
8. Бородич П.Ю. Закономірності діяльності рятувальників при проведенні аварійно-рятувальних робіт на станціях метрополітену: моногр. / В.М. Стрілець, П.Ю. Бородич, С.В. Росоха; НУЦЗУ. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міськадрукарня», 2012. – 112 с.
9. Сверчков Ю.М. Организация газодымозащитной службы на пожарах / Сверчков Ю.М. – М.: АГПС, 2005. – 80 с. – (Учебное пособие).
10. Диденко Н.С. Регенеративные респираторы для горноспасательных работ / Диденко Н.С. – М. : Недра, 1984. –296 с.
11. Сверчков Ю.М. Организация газодымозащитной службы на пожарах / Сверчков Ю.М. - М.: АГПС, 2005. – 80с. – (Учебное пособие).
12. Безуглов О.Є. Пожежні рукава та рукавне обладнання: практичний посібник. / Безуглов О.Є., Колєнов О.М. – Харків : УЦЗУ, 2007. – 235 с.
13. Перепечаев В.Д. Газодымозащитная служба пожарной охраны: ученик. / Перепечаев В.Д., Береза В.Ю. – Черкасы, 2000. – 468 с.
14. Чернов С.М. Ізолюючі апарати. Обслуговування та використання: навчальний посібник / Чернов С.М., Ковалишин В.В. – Львів, «СПОЛОМ», 2002. – 194 с.
15. Грачев В.А. Газодымозащитная служба: ученик / Грачев В.А., Поповский Д.В. – М.: Пожкнига, 2004. – 384 с.
16. Грачев В.А. Средства индивидуальной защиты органов дыхания (СИЗОД): пособие. / Грачев В.А., Собурь С.В. – М: ПожКнига, 2006. – 288 с.
17. Бондаренко М.В. ГДЗС в примерах: Учебное пособие / Бондаренко М.В., Долматов С.Н. – М.: АГПС, 2006. – 53с.
18. Безуглов О.Є. Первинна підготовка пожежного-рятувальника: навч. посібник / Безуглов О.Є., Колєнов О.М., Іщук В.М. – Х., 2013 – 256 с.
19. Основи створення та експлуатації апаратів на стисненому повітрі / [П.А.Ковальов, В.М. Срілець, О.В.Єлізаров, О.Є.Безуглов] – Х., 2005. – 359 с.
20. Изолирующие дыхательные аппараты и основы их проектирования: учебное пособие / [С.В. Гудков, С.И. Дворецкий, С.Б. Путин, В.П. Таров] – М.: «Машиностроение», 2008. – 190 с.
21. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка: (Історія, сьогодення, майбутнє) / [О.М. Ларін, І.М. Грицина, С.В. Васильєв, Кривошей Б.І.] – Х.: АГЗУ, 2005 г – 256 с.
22. Пожежна тактика: Підручник / [П.П. Ключ, В.Г. Палюх, А.С. Пустовой та ін.] – Х.: Основа, 1998. – 526 с.

23. Пожежно-рятувальна підготовка / [Безуглов О.Є., Горпинич І.А., Олійник Д.В. та ін.] – Х. : КП «Міська друкарня», 2011 – 228 с.
24. ДСТУ EN 137:2002 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Автономні резервуарні дихальні апарати зі стисненим повітрям. Вимоги, випробування, маркування.- Введ. 10.05.1993. – К.: Изд-во стандартів, 2003. – 55 с.
25. ДСТУ EN 136:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Маски. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2004. - К. : Держстандарт України , 2004 - 32 с.
26. ДСТУ EN 138:2002. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з подаванням чистого повітря через шланг для використання з масками, півмасками або мундштучними пристроями. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держстандарт України , 2004 - 20 с.
27. ДСТУ EN 139:2002. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з лінією стисненого повітря для використання з масками, півмасками або мундштучними пристроями. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держстандарт України , 2004 - 28 с.
28. ДСТУ EN 141:2001. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Протигазові та скомбіновані фільтри. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2003. - К. : Держстандарт України , 2003 - 8 с.
29. ДСТУ EN 143:2002. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Протиаерозольні фільтри. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держстандарт України , 2004 - 24 с.
30. ДСТУ EN 145:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Автономні регенерувальні дихальні апарати зі стисненим киснем або зі стисненим киснем і азотом. Вимоги, випробування, маркування. - Введ.:01.07.2004. - К.:Держстандарт України, 2004 - 29 с.
31. ДСТУ EN 149:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Півмаски фільтрувальні для захисту від аерозолів. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2004. - К. : Держстандарт України , 2004 - 26 с.
32. ДСТУ EN 269:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з капюшоном і примусовим подаванням чистого повітря через шланг. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2005. - К. : Держстандарт України , 2005 - 19 с.
33. ДСТУ EN 270:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з капюшоном і лінією стисненого повітря. Вимоги, випробування, маркування.- Введ. : 01.10.2004. - К. : Держстандарт України , 2005 - 23 с.
34. ДСТУ EN 271:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з капюшоном і лінією стисненого повітря або з примусовим подаванням повітря через шланг для використовування в умовах абразивної і ударної дії матеріалів. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2005. - К. : Держстандарт України , 2005 - 13 с.
35. ДСТУ 367-2001. Одяг захистний. Захист від нагріву та полум'я. Метод визначання теплопровідності матеріалів, підданих впливові полум'я.-Введ. : 01.07.2003. - К. : Держспоживстандарт України , 2003 - 12 с.
36. ДСТУ 368:2002. Одяг спеціальний для захисту від рідких хімікатів. Метод визначання стійкості матеріалів до проникання рідин.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держспоживстандарт України , 2004 - 6 с.
37. ДСТУ 369:2002. Одяг спеціальний для захисту від рідких хімікатів. Метод визначання опору матеріалів прониканню рідин.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держспоживстандарт України , 2004 - 8 с.
38. ДСТУ EN 371-2001. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Протигазові та скомбіновані фільтри типу АХ для захисту від органічних сполук з низькою температурою кипіння. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2003. - К. : Держстандарт України , 2003 - 6 с.

39. ДСТУ EN 403:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання для самоврятування. Пристрої фільтрувальні з капюшоном для самоврятування під час пожежі. Вимоги, випробування, маркування.-Введ.:01.10.2004.-К.:Держспоживстандарт України,2005-20 с.
40. ДСТУ EN 404:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання для самоврятування. Фільтр-саморятивник. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2004. - К. : Держстандарт України , 2004 - 24 с.
41. ДСТУ EN 405:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Півмаски фільтрувальні з клапанами для захисту від газів або газів і аерозолів. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2004. - К. : Держстандарт України , 2004 - 31 с.
42. ДСТУ EN 1146:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання для самоврятування. Апарати дихальні автономні резервуарні зі стисненим повітрям і капюшоном (апарати рятувальні зі стисненим повітрям і капюшоном) Вимоги, випробування, маркування .-Введ. : 01.10.2004. - К : Держспоживстандарт України , 2005 - 28 с.
43. ДСТУ 2299-93. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Терміни та визначення.-Введ. : 01.01.95. - К. : Держстандарт України , 1994 - 43 с.
44. ДСТУ 12083-2001. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтри з дихальними шлангами (позамаскові фільтри): протиаерозольні, протигазові та скомбіновані. Вимоги, випробування, маркування. - Введ.:01.07.2003.-К.:Держстандарт України, 2003 - 7 с.
45. НПБ 165-97. Техника пожарная. Дыхательные аппараты со сжатым воздухом для пожарных. Общие технические требования. Методы испытаний.- Введ. 25.11.1997. – М.: Изд-во стандартов, 2001. – 95 с.
46. NFPA 1981: Standard on Open-Circuit Self-Contained Breathing Apparatus (SCBA) for Emergency Services. Current Edition: 2007 Next Revision Cycle: Fall 2011, 2007. – 117 p.
47. BS EN 137:2006 Respiratory protective devices. Self-contained open-circuit compressed air breathing apparatus with full face mask. Requirements, testing, marking. – 12.07.2006. – 123 p.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковою формою контролю є екзамен.

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТА КОЛЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ

**Програма
навчальної вибіркової дисципліни
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
в галузі знань 26 «Цивільна безпека»
спеціальність - 261 «Пожежна безпека»
спеціалізація - пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи**

Харків 2016 рік

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Засоби індивідуального та колективного захисту» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра циклу вибіркової підготовки

спеціальності «Пожежна безпека».

спеціалізації «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вимоги нормативно-правових документів щодо організації та діяльності пожежно-рятувальних підрозділів в непридатному для дихання середовищі; призначення, принципи будови, тактико-технічні характеристики та правила експлуатації засобів індивідуального та колективного захисту; правила безпеки праці під час роботи в непридатному для дихання середовищі; типові способи роботи під час гасіння пожеж, розшуку постраждалих у зоні надзвичайної ситуації, їх транспортування та евакуації; роботи з аварійно-рятувальним та пожежно-технічним оснащенням; виконання основних нормативів виконання навчальних вправ в захисних дихальних апаратах з підготовки осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту ДСНС України до виконання завдань за призначенням.

Міждисциплінарні зв'язки: теоретичний матеріал базується на основі таких дисциплін як «Фізика» та «Хімія». Як дисципліна професійного напрямку «Засоби індивідуального та колективного захисту» узагальнює та використовує теоретичний та практичний досвід роботи в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ з питань організації роботи в непридатному для дихання середовищі, порядку організації роботи щодо експлуатації пожежно-технічного оснащення та обладнання, з питань безпеки праці при роботі з засобами індивідуального та колективного захисту. Через це «Засоби індивідуального та колективного захисту» є теоретичною основою для вивчення таких дисциплін як: «Охорона праці в галузі», «Пожежно-рятувальна підготовка», «Організація служби та підготовки», «Пожежна тактика», «Організація аварійно-рятувальних робіт», «Спеціальне водопостачання», «Протипожежна та аварійно-рятувальна техніка».

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1. Засоби індивідуального захисту органів дихання (ЗІЗОД).
2. Створення газодимозахисної служби в підрозділі.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Засоби індивідуального та колективного захисту» є навчання вмілому використанню засобів індивідуального та колективного захисту під час гасіння пожеж, ліквідації надзвичайних ситуацій та проведення аварійно-рятувальних робіт в непридатному для дихання середовищі..

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Засоби індивідуального та колективного захисту» є сформування у майбутнього фахівця чітких знань і вмінь щодо будови і принципу роботи засобів захисту, пожежної та аварійно-рятувальної техніки, і устаткування газодимозахисної служби, правила і прийоми роботи з ним.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати :

- вимоги і основні положення статутів, настанов, наказів, нормативів щодо засобів індивідуального та колективного захисту;
- призначення, будова, технічні характеристики, принцип роботи, прийоми роботи і обслуговування засобів індивідуального та колективного захисту;
- зміст і організацію проведення занять з використанням засобів індивідуального та колективного захисту;
- вимоги правил безпеки праці при використанні засобів індивідуального та ко-

лективного захисту.

уміти :

- вирішувати задачі, виконувати вправи і нормативи практичного навчання особового складу з використанням засобів індивідуального та колективного захисту;
- практично використовувати засобів індивідуального та колективного захисту;
- забезпечувати безпечні умови праці особового складу, аналізувати роботу з питань безпеки праці і розробляти методи їх покращення.

мати навички:

- роботи з засобів індивідуального та колективного захисту;
- роботи під час ведення оперативних дій в складі відділення та ланки ГДЗС;
- щодо дій в непридатному для дихання середовищі.

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

Здатність вирішувати задачі, виконувати вправи і нормативи практичного навчання особового складу з використанням засобів індивідуального та колективного захисту.

Розуміти призначення, будову, технічні характеристики, принцип роботи, прийоми роботи і обслуговування засобів індивідуального та колективного захисту.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/4 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль № 1. Засоби індивідуального захисту органів дихання (ЗІЗОД).

Класифікація засобів індивідуального та колективного захисту

Герметичність ЗІЗОД

Лицьові частини ЗІЗОД

Розрахунок коефіцієнту захисту ЗІЗОД

Редуктори та легеневі автомати ЗІЗОД

Контрольні прилади для перевірки дихальних апаратів.

Перевірка № 2 ЗДА

Апарати на хімічно зв'язаному кисні

Розрахунок часу роботи в ЗДА

Контрольно-модульна робота № 1.

Модуль № 2. Створення газодимозахисної служби в підрозділі.

Засоби захисту шкіри.

Особливості роботи газодимозахисників під час ліквідації аварій з викидами НХР

Особливості роботи в КЗІЗ під час ліквідації аварій з викидами НХР

Особливості складання аварійних карток небезпечних хімічних речовин

Засоби захисту рятувальників від високих температур

Особливості створення баз ГДЗС та тренувальних комплексів ГДЗС

Особливості написання курсової роботи

Колективні засоби захисту органів дихання.

Повні системи життєзабезпечення.

Робота в АСП та захисних костюмах.

Робота в АСП в теплодимокмері. Ліквідація аварії з викидом НХР.

Основні напрямки вдосконалення засобів захисту.

Захист курсової роботи.

Контрольно-модульна робота № 2.

3. Рекомендована література

48. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс. : за станом на 01 липня 2013 р. – К. : Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2013. – 82 с.

49. Настанова з організації газодимозахисної служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби МНС України. Наказ МНС України № 1342 від 16.12.2011р.
50. Наказ МНС України від 13.03.2012 року № 575 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.
51. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.
52. Наказ МНС України від 01.07.2009 р. № 444 Про затвердження Настанови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.
53. Стрілець В.М. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Основи створення та експлуатації / Стрілець В.М. –Х. : АПБУ, 2001. – 118 с. – (Навчальний посібник).
54. Основи створення та експлуатації засобів індивідуального захисту / [Стрілець В.М., Ковальов П.А., Бородич П.Ю., Росоха С.В.] – Харків : НУЦЗУ, 2014. – 360 с.
55. Бородич П.Ю. Закономірності діяльності рятувальників при проведенні аварійно-рятувальних робіт на станціях метрополітену: моногр. / В.М. Стрілець, П.Ю. Бородич, С.В. Росоха; НУЦЗУ. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2012. – 112 с.
56. Сверчков Ю.М. Организация газодымозащитной службы на пожарах / Сверчков Ю.М. – М.: АГПС, 2005. – 80 с. – (Учебное пособие).
57. Диденко Н.С. Регенеративные респираторы для горноспасательных работ / Диденко Н.С. – М. : Недра, 1984. –296 с.
58. Сверчков Ю.М. Организация газодымозащитной службы на пожарах / Сверчков Ю.М. - М.: АГПС, 2005. – 80с. – (Учебное пособие).
59. Безуглов О.Є. Пожежні рукава та рукавне обладнання: практичний посібник. / Безуглов О.Є., Колєнов О.М. – Харків : УЦЗУ, 2007. – 235 с.
60. Перепечаев В.Д. Газодымозащитная служба пожарной охраны: ученик. / Перепечаев В.Д.,Береза В.Ю. – Черкассы, 2000. – 468 с.
61. Чернов С.М. Ізолюючі апарати. Обслуговування та використання: навчальний посібник / Чернов С.М., Ковалишин В.В. – Львів, «СПОЛОМ», 2002. – 194 с.
62. Грачев В.А. Газодымозащитная служба: ученик / Грачев В.А., Поповский Д.В. – М.: Пожкнига, 2004. – 384 с.
63. Грачев В.А. Средства индивидуальной защиты органов дыхания (СИЗОД): пособие. / Грачев В.А., Собурь С.В. – М: ПожКнига, 2006. – 288 с.
64. Бондаренко М.В. ГДЗС в примерах: Учебное пособие / Бондаренко М.В., Долматов С.Н. – М.: АГПС, 2006. – 53с.
65. Безуглов О.Є. Первинна підготовка пожежного-рятувальника: навч. посібник / Безуглов О.Є., Колєнов О.М., Іщук В.М. – Х., 2013 – 256 с.
66. Основи створення та експлуатації апаратів на стисненому повітрі / [П.А.Ковальов, В.М. Срілець, О.В.Єлізаров, О.Є.Безуглов] – Х., 2005. – 359 с.
67. Изолирующие дыхательные аппараты и основы их проектирования: учебное пособие / [С.В. Гудков, С.И. Дворецкий, С.Б. Путин, В.П. Таров] – М.: «Машиностроение», 2008. – 190 с.
68. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка: (Історія, сьогодення, майбутнє) / [О.М. Ларін, І.М. Грицина, С.В. Васильєв, Кривошей Б.І.] – Х.: АГЗУ, 2005 г – 256 с.
69. Пожежна тактика: Підручник / [П.П. Ключ, В.Г. Палюх, А.С. Пустовой та ін.] – Х.: Основа, 1998. – 526 с.
70. Пожежно-рятувальна підготовка / [Безуглов О.Є., Горпинич І.А., Олійник Д.В. та ін.] – Х. : КП «Міська друкарня», 2011 – 228 с.
71. ДСТУ EN 137-2002 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Автономні резервуарні дихальні апарати зі стисненим повітрям. Вимоги, випробування, маркування.- Введ. 10.05.1993. – К.: Изд-во стандартів, 2003. – 55 с.
72. ДСТУ EN 136:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Маски.

- Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2004. - К. : Держстандарт України , 2004 - 32 с.
73. ДСТУ EN 138:2002. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з подаванням чистого повітря через шланг для використання з масками, півмасками або мундштучними пристроями. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держстандарт України , 2004 - 20 с.
74. ДСТУ EN 139:2002. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з лінією стисненого повітря для використання з масками, півмасками або мундштучними пристроями. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держстандарт України , 2004 - 28 с.
75. ДСТУ EN 141:2001. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Протигазові та скомбіновані фільтри. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2003. - К. : Держстандарт України , 2003 - 8 с.
76. ДСТУ EN 143:2002. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Протиаерозольні фільтри. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держстандарт України , 2004 - 24 с.
77. ДСТУ EN 145:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Автономні регенерувальні дихальні апарати зі стисненим киснем або зі стисненим киснем і азотом. Вимоги, випробування, маркування. - Введ.:01.07.2004. - К.:Держстандарт України, 2004 - 29 с.
78. ДСТУ EN 149:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Півмаски фільтрувальні для захисту від аерозолів. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2004. - К. : Держстандарт України , 2004 - 26 с.
79. ДСТУ EN 269:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з капюшоном і примусовим подаванням чистого повітря через шланг. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2005. - К. : Держстандарт України , 2005 - 19 с.
80. ДСТУ EN 270:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з капюшоном і лінією стисненого повітря. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2004. - К. : Держстандарт України , 2005 - 23 с.
81. ДСТУ EN 271:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні з капюшоном і лінією стисненого повітря або з примусовим подаванням повітря через шланг для використання в умовах абразивної і ударної дії матеріалів. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2005. - К. : Держстандарт України , 2005 - 13 с.
82. ДСТУ 367:2001. Одяг захистний. Захист від нагріву та полум'я. Метод визначання теплопровідності матеріалів, підданих впливові полум'я.-Введ. : 01.07.2003. - К. : Держспоживстандарт України , 2003 - 12 с.
83. ДСТУ 368:2002. Одяг спеціальний для захисту від рідких хімікатів. Метод визначання стійкості матеріалів до проникання рідин.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держспоживстандарт України , 2004 - 6 с.
84. ДСТУ 369:2002. Одяг спеціальний для захисту від рідких хімікатів. Метод визначання опору матеріалів прониканню рідин.-Введ. : 01.10.2003. - К. : Держспоживстандарт України , 2004 - 8 с.
85. ДСТУ EN 371:2001. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Протигазові та скомбіновані фільтри типу АХ для захисту від органічних сполук з низькою температурою кипіння. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.07.2003. - К. : Держстандарт України , 2003 - 6 с.
86. ДСТУ EN 403:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання для самоврятування. Пристрої фільтрувальні з капюшоном для самоврятування під час пожежі. Вимоги, випробування, маркування.-Введ.:01.10.2004.-К.:Держспоживстандарт України,2005-20 с.
87. ДСТУ EN 404:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання для самоврятування. Фільтр-саморятівник. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2004. -

К. : Держстандарт України , 2004 - 24 с.

88. ДСТУ EN 405:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Півмаски фільтрувальні з клапанами для захисту від газів або газів і аерозолів. Вимоги, випробування, маркування.-Введ. : 01.10.2004. - К. : Держстандарт України , 2004 - 31 с.

89. ДСТУ EN 1146:2003. Засоби індивідуального захисту органів дихання для саморяттування. Апарати дихальні автономні резервуарні зі стисненим повітрям і капюшоном (апарати рятувальні зі стисненим повітрям і капюшоном) Вимоги, випробування, маркування .-Введ. : 01.10.2004. - К : Держспоживстандарт України , 2005 - 28 с.

90. ДСТУ 2299-93. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Терміни та визначення.-Введ. : 01.01.95. - К. : Держстандарт України , 1994 - 43 с.

91. ДСТУ 12083-2001. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтри з дихальними шлангами (позамаскові фільтри): протиаерозольні, протигазові та скомбіновані. Вимоги, випробування, маркування. - Введ.:01.07.2003.-К.:Держстандарт України, 2003 - 7 с.

92. НПБ 165-97. Техника пожарная. Дыхательные аппараты со сжатым воздухом для пожарных. Общие технические требования. Методы испытаний.- Введ. 25.11.1997. – М.: Изд-во стандартов, 2001. – 95 с.

93. NFPA 1981: Standard on Open-Circuit Self-Contained Breathing Apparatus (SCBA) for Emergency Services. Current Edition: 2007 Next Revision Cycle: Fall 2011, 2007. – 117 p.

94. BS EN 137:2006 Respiratory protective devices. Self-contained open-circuit compressed air breathing apparatus with full face mask. Requirements, testing, marking. – 12.07.2006. – 123 p.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковою формою контролю є курсова робота та диференційований залік.